

TALLINNA ÜLIKOOL

EESTI HOLOKAUSTIPAIKADE KAARDIRAKENDUS

Portfoolio

Juhendajad: Eneken Laanes

Riho Västrik

Priit Tammets

Tallinn 2024

SISUKORD

1. ARUANNE	3
1.1 Projekti lähteülesanne, eesmärgikirjeldus	3
1.2 Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik	4
1.3 Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppide ni jõudmine	4
1.4 Projekti jätkusuutlikkus	6
1.5 Tulemuste kokkuvõte ja lisad	6
2. PROJEKTI TEGEVUSKAVA	8
3. KOMMUNIKATSIOON SIDUSRÜHMADELE	11
4. REFLEKSION	13
PROJEKTIS KASUTATUD ALLIKAD	19

1. ARUANNE

Projekti liikmed:

Helis Julisen, William Stein, Greete Org, Jane Peters, Elle Paju, Anita Rändur, Renita Ämarik, Kert Õun, Marek Talv, Ron Luvištšuk, Alisa Skorobogatova, Eva-Liisa Puusta, Mari-Liis Mäekivi

1.1 Projekti lähteülesanne, eesmärgikirjeldus

Projekti lähteülesanne on kaardistada ja dokumenteerida Eestis asuvad holokaustiga seotud paigad, et luua digitaalne kaardirakendus, kus need paigad on tähistatud GPS-koordinaatide ja fotodega. Rakenduse eesmärk on pakkuda inimestele võimalust neid paiku iseseisvalt külastada ja neile ligi pääseda. Projekti kaudu soovitakse tõsta teadlikkust Eesti holokausti ajaloost ja panustada selle mäletamisele.

Rakenduse sihiks on muuta Eesti holokaustipaigad nähtavamaks ja kergesti leitavaks, et toetada ühiskonna ajaloomälu ning pakkuda haridusasutustele praktilist tööriista. Lisaks soovib projekt aidata kaasa mälestuste säilitamisele tulevastele põlvetele ja luua ressursi, mida saaks kasutada nii hariduslikel kui ka uurimistööl eesmärkidel.

Projekti üldeesmärk on luua Eesti holokaustiga seotud paikade digitaalne kaardirakendus, mis pakub kasutajatele võimalust:

- Tutvuda holokaustipaikade ajalooga,
- Vaadata paiku virtuaalselt või füüsiliselt külastada,
- Saada asukohapõhist visuaalset ja tekstilist infot.

Oodatud tulemused hõlmavad interaktiivse kaardirakenduse loomist, mis sisaldab täpset teavet iga kaardistatud holokaustipaiga kohta, sealhulgas ajaloolisi andmeid, fotosid ja GPS-koordinaate. Rakenduse kaudu on võimalik hõlpsasti pääseda ligi ajalootabele, pakkudes väärtuslikku ressursi nii Eesti kui ka rahvusvahelisele kogukonnale, sealhulgas haridusasutustele ja teadlastele.

1.2 Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik

Eestis leidub holokaustiga seotud paiku, mis on küll ajaloolaste poolt kindlaks tehtud, kuid laiemale avalikkusele sageli nähtamatud või raskesti leitavad. Need paigad on tihti tähistamata ja seetõttu ei ole nad laiemale ühiskonnale kergesti kättesaadavad, mistõttu jääb Eesti holokausti ajaloost oluline osa üldsusele märkamata. Probleemi olulisus tuleneb vajadusest säilitada ja jagada holokaustiga seotud mälestusi, mis on tähtis osa nii kohalikest kui ka rahvusvahelisest mälukultuurist. Selle projekti eesmärk on luua holokaustipaikade interaktiivne kaardirakendus, mis kasutab GPS-koordinaate, et aidata huvilistel iseseisvalt neid kohti avastada ja külastada. Projekti abil soovitakse seeläbi tõsta teadlikkust holokausti ajaloost Eestis ja tagada mälestuste säilitamine tulevastele põlvetele.

Meetodite valik põhineb interaktiivse kaardirakenduse loomiseks vajalikel praktilistel ja teaduslikel sammudel. Need meetodid hõlmavad:

- **Holokaustipaikade tuvastamist ja kaardistamist:** kasutades GPS-koordinaate, märgitakse igale kohale kaardirakenduses konkreetne asukoht.
- **Paikade dokumenteerimist ja visuaalset jäädvustamist:** kohapealsete külastuste ajal tehakse fotosid (aerofoto, 360 foto, tavaline foto) ja kogutakse visuaalset materjali, et luua igale paigale terviklik ülevaade.
- **Ajalooliste ja arhiivmaterjalide kasutamist:** põhjalik allikate otsing ja ajaloolise uurimistöo läbitöötamine aitab tagada, et andmed on võimalikult täpsed ja tõenduspõhised. Selleks kaasatakse Eesti Mälu Instituut ja Eesti Juudi Muuseum, kes pakuvad vajalikku teaduslikku ja ajaloolist taustainfot.
- Kogu informatsiooni koondamist ja kujundamist kaardirakenduse H5P mallidesse ehk tekstisisu ning piltide vormistamist internetikeskkonda, muutes need kasutajasõbralikuks.

1.3 Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppide jõudmine

Projekti tegevused jagunevad erinevatesse etappidesse, mis hõlmavad nii ettevalmistust, kohapealseid külastusi kui ka tehnilist arendust. Tegevuste peamised etapid on:

- **Projekti planeerimine ja sissejuhatav kohtumine:** 10. septembril toimus esimene kohtumine, mille käigus jagati projektis osalejad gruppidesse ja anti kiire ülevaade projekti ülesehitusest ning tegevuskavast.

- **Teadusliku materjali läbitöötamine ja ettekandepäev:** Järgmise kahe nädala jooksul töötasid üliõpilased läbi kõik olulisemad teadustööd holokaustist Eestis ja tegid 2. kohtumisel ettekanded kolmel olulisemal teemal: kohalike juutide hävitamine, Vaivara süsteemi sunnitöölaagrid ja Euroopa juutide massimõrval EEstis aladel.
- **Paikade külastamine ja dokumenteerimine:** Oktoobris ja novembris külastati mitmeid holokaustiga seotud paiku üle Eesti, sealhulgas Patarei vangla, Kalevi-Liiva, Klooga, Pärnu, Tartu ja mitmed paigad Ida-Virumaal. Külastuste käigus koguti vajalikud GPS-koordinaadid ja fotomaterjal.
- **Andmete kogumine ja sisuloome:** Grupp 1 vastutab allikate ja ajaloolise teabe otsimise eest ja tekstisisu loomise eest, samal ajal kui Grupp 2 paneb kokku sisumaterjalid kaardirakenduse mallides ja loob interaktiivse kaardirakenduse. Nii tagatakse projekti sisuline ja tehniline terviklikkus.
- **Kaardirakenduse loomine:** Kogutud andmete ja piltide põhjal luuakse interaktiivne kaardirakendus, mis koondab GPS-koordinaatidega kõik holokaustiga seotud paigad Eestis, pakkudes kasutajatele lihtsat ligipääsu ja võimalust teemasid süvitsi uurida.

Projekti olulisteks sidusrühmadeks on:

- **Eesti Mälu Instituut ja Eesti juudi kogukond (Juudi Muuseum):** need organisatsioonid pakuvad teaduslikku ja ajaloolist tuge, aidates paiku tuvastada ning andes sisendit mälestuste ja ajaloo täpseks kajastamiseks.
- **Kohalikud omavalitsused:** holokaustipaikade asukohti haldavad kohalikud omavalitsused saavad projekti abil tõsta teadlikkust oma paikkonna ajaloost ja pakkuda lisaväärtust turismi- ja haridusvaldkonnas.
- **Maailma juudikogukond ja haridusasutused:** projekti eesmärk on tõsta teadlikkust holokaustist Eestis ka rahvusvaheliselt, pakkudes juudi kogukonnale ja haridusasutustele võimalust tutvuda selle ajalooga kergesti ligipääsetaval viisil.

Projekt on loodud koostöös holokausti ajaloolaste ja Eesti Mälu Instituudiga, tagades, et sisend ja koostöö vastavad mälestuste hoidmise ja teadlikkuse tõstmise eesmärkidele.

1.4 Projekti jätkusuutlikkus

Juhendajad Eneken Laanes ja Riho Västriik jätkavad kaardirakenduse haldamisega, rakendus on tihedalt seotud Laanese teadustöö ning tulevaste projektidega. Üheks oluliseks sammuks selles valdkonnas on näiteks 2025. aastal algav Eesti Teadusagentuuri (EATG) rahastatud rühmagrant, mille raames kaardirakendust aktiivselt edasi arendatakse ja kasutatakse. Lisaks on tagatud kaardirakenduse pikaajalise toimimise, paigutades selle jätkusuutlikku serverikeskkonda. Haldamistasu on ette makstud viieks aastaks, et tagada süsteemi töökindluse ka pikemas perspektiivis.

1.5 Tulemuste kokkuvõte ja lisad

Projekti tulemusena on valminud kaart Eesti holokaustipaikadega, mis asub veebiaadressil: <https://holokaustitahised.smartzoos.eu/>.

Kaardi loomiseks sõitsid projekti liikmed ringi erinevates paikades mööda Eestit, pildistades holokaustipaikasad ning kogudes informatsiooni seal toimunu kohta. Kaardi loomiseks kasutati H5P malle, mis oli kõigi jaoks uus kogemus. Projekti tulemusena valmis ka meediaplaan, mis kajastab antud projekti eesmärke ning sõnumit, mida soovitakse edasi anda. Meediaplaan toimib juhiseks edasistele tegevustele ning turundusele, mille ajaraamis arvestatakse rahvusvahelist holokausti mälestuspäeva 27. jaanuaril 2025.

Refleksioonide ja grupiliikmete tagasiside põhjal tuvastati järgmised olulised õpiväljundid:

1. Grupitöö oskuste paranemine:

- Motivatsiooni hoidmine ja tõstmine kogu protsessi vältel.
- Probleemide ja pingete lahendamine koos produktiivse grupidünaamika hoidmisega.
- Positiivse tööõhkkonna loomine ja ülesannete vastutustundlik jaotamine.
- Muudatuste tegemise oskus töö käigus.
- Juhtimisoskuste arendamine grupisisestes rollides.

2. Aja planeerimise oskused:

- Tõhusam ajaplaneerimine nii individuaalsel kui ka grupi tasandil, mis tõstis ülesannete õigeaegse täitmise kvaliteeti.

3. Teadustöö tegemise oskused:
Puudub üks autoriteetne eestikeelne käsitus holokaustist Eesti. Seetõttu tuli nii paikade identifitseerimiseks kui ka tekstisisu loomiseks erinevaid eesti- ja ingliskeelseid allikaid võrrelda ning sünteesida, kasutades seejuures allikakriitilist lähenemist. Nt ei ole paljud kodu-uurimuslikud publikatsioonid holokaustist ajaloo teaduslikult usaldusväärsed jne. Selle tulemusena arenes üliõpilaste teadustöö tegemise ja allikakriitika oskus.
4. **Keeleoskuse areng:**
- Eesti keele oskuse paranemine grupiliikmete seas, kelle emakeel ei ole eesti keel.
5. **Tehnilised oskused:**
- Uued teadmised ja praktilised oskused 360 kaamera kasutamisel.
 - H5P sisuloomemallide (visuaalid ja tekstikujundus) kasutamise kogemus.

2. PROJEKTI TEGEVUSKAVA

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d)
Esimene kohtumine - Juhendajate poolt kiire ülevaade holokaustist Eestis ja tutvustus, mida projekt endast kujutab. Teise kohtumise planeerimine ja gruppidesse jagamine.	10. september	Eneken, Riho ja Priit
Ajalooliste materjalide läbitöötamine ja teise kohtumise ettekanded Grupp 1: Eesti juutide hävitamine	25. september	Marek, Renita, Ron, Jane ja Elle
Teise kohtumise ettekanded Grupp 2: Euroopast toodud juutide saatus (Vaivara süsteem)		Kert, Greete, Helis ja Mari-Liis
Teise kohtumise ettekanded Grupp 3: massihukkamised Eestis		Alisa, Anita, Eva-Liisa ja William
Kolmas kohtumine - kohtade täpsustamine, mida kaardirakendusse lisada. Planeerimine millal külastada kohti.	02. oktoober	Kõik liikmed
Patarei vangla külastus	06. oktoober	Kert ja Ron
Kalevi-Liiva külastus	06. oktoober	Jane ja Elle
Neljas kohtumine - Tallinna sünagoogi ning Juudi Muuseumi külastus	09. oktoober	Kõik liikmed
Klooga ja Pärnu külastus	13. oktoober	William, Eneken, Riho, Eva-Liisa, Helis, Kert, Greete, Marek, Jane, Elle, Renita
ELU vahetöökoostöö ankeet	15. oktoober	Kert ja Helis

Viies kohtumine: kohtade külastuse planeerimine, tehnilised küsimused	16. oktoober	Kõik liikmed
TAGASISIDE SESSIOON Grupp 1 - sisu- ja loome	18. oktoober 14-16.00 S-235	Greete, Helis, Jane, Elle, Anita, William, Renita
TAGASISIDE SESSIOON Grupp 2 - tehniline	18. oktoober 14-16.00 T-405	Ron, Marek, Mari-Liis, Kert, Eva-Liisa
Ida-Virumaa külastus	19-20. oktoober	Helis, Kert ja Alisa + Riho
Tagasiside sessiooni reflekteerimine + uute tähtaegade panek	22. oktoober	Kõik liikmed
Informatsiooni otsimine ja tekstisisu loomine kaardimallide jaoks	22. oktoober - 13. november	Sisu- ja loome grupp: Anita, Elle, Greete, Helis, Jane, Renita ja William
Algus 360 mallide kokkupanekule	22. oktoober - 13. november	Kaardirakenduse grupp: Alisa, Eva-Liisa, Kert, Marek, Mari-Liis, Ron
Rahumäe kalmistu ja Harku külastus	27. oktoober	Ron ja Elle
Tartu külastus	02. november	William, Elle ja Jane
Rakvere külastus	09. november	Elle ja Greete
Kuues kohtumine: tekstisisu ja olemasolevate kaardimallide arutelu ja tagasisidestamine	13. november	Kõik liikmed
Ida-Virumaa teine külastus	15. november	Eneken, Kert ja Anita

Klooga teine külastus	18. november	Helis ja Renita
Portfoolio koostamine	November- detsember	Renita ja Helis
Sisu ja informatsiooni sõnastamine kaardimallide jaoks	13. november- 24. november	Sisu- ja loome grupp: Anita, Elle, Greete, Helis, Jane, Renita ja William Juhendajad
Seitsmes kohtumine: tutvumine valmis mallidega, parandusettepanekud	04. detsember	Kõik liikmed
Lagedi külastus: piltide tegemine ning koordinaatide võtmine	07. detsember	Juhendaja Riho Västrik
Jägala ning Kalevi-Liiva külastus: piltide tegemine ning koordinaatide võtmine	08. detsember	Juhendaja Riho Västrik
Individuaalse refleksiooni koostamine juhendajale	10. detsember	Kõik liikmed
Kaheksas kohtumine: viimased parandused mallides, esitluse kuulamine ja parandusettepanekud slaididesse, individuaalse refleksiooni tagasisidestamine juhendajate poolt, projekti kokkuvõte	11. detsember	Kõik liikmed
ELU esitluspäev	16. detsember 10-12.00 A-543	Kõik liikmed
Meediakajastus tulevikus: TLÜ FB/Instagram, ERR Novaator, Õpetajate Leht	Jaanuar	William, Eneken, Renita ja Ron

3. KOMMUNIKATSIOON SIDUSRÜHMADELE

Meediaplaan: Eesti holokaustipaikade kaart

Kampaania eesmärk:

Esimese 3 kuu jooksul saavutada kaardil klõpsamiste arv 3000, see kataks ajalooõpetajad ning lihtsalt huvilised.

Kampaania kestus 01.01.2025-01.03.2025.

Kasutada 27.01.2025 (Holokausti mälestuspäev) kui olulist meediasündmust.

Sihtgrupp:

Eesti ajaloo huvilised ning ajalooõpetajad, kellele see kaardirakendus võiks olla abiks õpetamisel või edasiste uurimiste tegemisel. Samuti Eesti elanikud vanuses 65+, kes võisid olla lähedalt seotud toimunuga ning kellele on oluline, et mälestused säiliks.

Nooremad (kuni 35) Eesti elanikud – eesmärk tutvustada, mis on Eesti ajaloos toimunud ning rõhutada, et suurem teadlikkus ajaloolisest vägivallast minevikus võimaldab seda vältida olevikus.

Sõnum:

Slogan: “Paigad, mida ei tohi unustada.”

Tonaalsus: Emotsionaalne, informatiivne, austav.

Postituste tegemisel rõhk sellel, et ei tohi unustada, mis on juhtunud.

Kanalid ja strateegia:

Rahvusringhääling (ERR): Eneken Laanes võtab ühendust ERR Novaator toimetajaga uudisloo tegemiseks (intervjuudeks valmis William, Kert ja Eva-Liisa)

Muud võimalikud saated (nt. “Aktuaalne Kaamera”, “Terevisioon”, “Hommik Anuga”, “Kõpe+”, Kuku Raadio, Vikerraadio). Kultuurisaated nii eesti kui ka vene keeles.

Meediakanalid - Postimees, Delfi, Kanal2, TV3

Sotsiaalmeedia - Tallinna Ülikooli Instagram ning Facebook

Õpetajatele suunatud kanalid - Õpetajate Leht (opleht.ee), Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetuse Õpetajate Selts (eays.edu.ee)

Ajakirja artiklid - “Imeline Ajalugu”, “Ajalugu”

Kontakteeruda Haridusministeeriumiga ning Tallinna Haridusametiga eesmärgiga tutvustada valminud kaardirakendust ja selle võimalust kasutada õppetöös.

Eelarve ja ressursid:

Rahvusringhääling- tasuta koostöövõimalused (intervjuud, saated)

Postituste tootmine- projektitiimi töö

Sotsiaalmeedia reklaamid- 200-400 eurot, suunatud elanikele vanuses 17-70.

Ajakava ja postituste plaan:

Vähemalt kuu enne meediakajastust:

Valmistada ette postitused ja pressiteated, lasta pressiteated üle kontrollida mõnel kommunikatsiooniga tegeval isikul. Kontakteeruda meediaväljaannetega, tutvustada neile projekti ning võimalusel arutada meediakajastust. Kontakteeruda Haridusministeeriumiga ja Tallinna Haridusametiga tutvustades valminud kaarti ja võimalust kasutada seda õppetöös. Saata vastav pressiteade Yad Vashem muuseumi ja Washington Holocaust Muuseum (koostöö Eesti Juudi Muuseumiga).

Esimene nädal (06.01–12.01): Kampaania algus, sotsiaalmeedia postitused (nt "Kas tead, mis toimus Eestis Teise maailmasõja ajal?").

Teine nädal (13.01–19.01): ERR intervjuu ja Õpetajate Lehes ilmuv artikkel.

Kolmas nädal (20.01–27.01): Holokausti mälestuspäeva postitused ja sisu. Võimalik ühisüritus koos Eesti Juudi Kogukonnaga, kus tutvustatakse kaarti.

Projekti lõpuni: Sisulised postitused mis selgitavad Eesti Holokausti tausta ja sündmuseid. Võimalusel intervjuud erinevate väljaannetega, täiendav kajastus.

Mõõdikud ja analüüs:

Kaardi vaatamised: Kontrollitakse iganädalaselt (eesmärk 3000)

Sotsiaalmeedia tulemused: CTR, jagamised, kommentaarid (eesmärk on 10% kaasatus)

Meediakajastus: meediakajastuste arv (minimaalselt 3)

Õpetajate tagasiside: kogutakse õpetajate arvamusi kaardi kasutamise kohta õppetöös.

4. REFLEKSIOON

Individuaalsed refleksioonid saadeti juhendajale eraldi 10. detsembriks, siin esitame lühikokkuvõtted kõigi inimeste refleksioonist.

Helis Julisen: Protsessi käigus õppisin tundma interdistsiplinaarse tiimitöö keerukusi, sealhulgas suhtlemise ja rollide jaotamise olulisust. Väljakutsed, nagu ajaplaneerimine ja liikmete erinev motivatsioonitase, aitasid mul arendada paindlikkust ning oskust suunata rühma efektiivsele koostööle. Oluliseks kogemuseks olid ajaloolised paikade külastused, mis andsid projektile tähenduslikkuse ja suurendasid minu teadlikkust Eesti ajaloost. Suurimad raskused tulenesid tiimiliikmete erinevast pühendumusest ja ajaplaneerimisest, kuid tänu lahendustele, nagu selgem rollijaotus ja avatud suhtlus, suutsin raskused ületada. Projekti lõpp tõi rahulolu ja tänulikkuse tunde, kuna saavutatud tulemused aitasid kaasa ühiskondliku teadlikkuse tõstmisele. Tulevikus pööran suuremat tähelepanu ootuste ja vastutuste varajasele selgitamisele ning motiveerivate lahenduste pakkumisele. See kogemus rikastas mind nii professionaalselt kui ka isiklikult.

Mari-Liis Mäekivi: Liitusin projektiga huvist ajaloo vastu ja soovist õppida kaardirakenduse loomise protsessi. Ootused täitusid osaliselt, kuna IT-osa teostas juhendaja, aga sain ise osaleda andmete sisestamises ja sisulehtede loomises. Meeskonnatöö sujus hästi, kusjuures grupijuhid kujunesid loomulikult ja panustamine oli tasakaalus, sõltudes liikmete aja võimalustest. Eesmärk – rakenduse valmimine – sai edukalt täidetud. Projekti käigus õppisin oma aega paremini planeerima ning sain selgust sisuloome protsessis, eriti H5P mallide kasutamisest. Esialgsed kohtumised olid veidi segased, kuid prototüübi loomine selgitas tööprotsessi. Projekt andis väärtuslikke teadmisi sisuloome kohta ning parema arusaamise holokaustiga seotud temadest.

Kert Õun: Liitusin projektiga, kuna holokaust ja just holokaust Eestis on midagi sellist, mis mind isiklikult pikalt huvitanud on. Minu jaoks oli oluline osaleda projektis, kus minu panus oleks märgatav ja mis avaldaks positiivset ning tuntavat mõju. Holokausti kaardirakenduse loomise eesmärgid, oodatav tulemus ja selleni jõudmine tundus jõukohane, mis oli samuti projekti valiku üheks põhjuseks. Huvi pakkus ka tehnilise poole loomeprotsessi hariduslik

väljund ning selle tundma õppimine. Olin H5P mallide loomise eest vastutav grupi juht ning osalesin mitmetel teistel projekti puudutavate ülesannete täitmisel. Grupisisese liikmete panus varieerus, kuid kõik tegid “oma ära” ning olid üksteisele suureks toeks. Lahkhelised ei tekkinud. Isiklikult tunnen projektis saavutatu üle rahulolu ja heameelt. Loodud sai midagi huvitavat ja olulist. Samuti omandasin oskusi koostada interaktiivset õppematerjali H5P mallide näol, mida ma eelnevalt oma õppetöös kasutanud ei olnud, kuid mida edaspidi kindlasti kavatsen teha. Samuti sain vajalikke kogemusi meeskonnatöö juhtimisel ja aja planeerimisel.

Renita Ämarik: Liitusin ELU projektiga sooviga tõsta teadlikkust holokaustiga seotud paikadest Eestis, kuna usun, et need lood peaksid olema laiemalt kättesaadavad. Klooga laagri ajaloost sain isiklikult teada alles pärast reisi Leetu, mis tekitas küsimuse, miks Eestis sellest nii vähe räägitakse. Projekti jooksul kuulusin sisuloomegruppi, mille ülesanne oli koostada tekste ja pilte kaardirakenduse jaoks. Lisaks külastasin Klooga laagrit, tegin seal fotosid ja 360-kraadi pilte, koostasin projekti portfoolio ning plaanin tutvustada projekti Tallinna Ülikooli sotsiaalmeediakanalites. Projekti käigus õppisin palju holokausti ajaloost ning sain kogemuse 360-kaamera kasutamisel, mida varem ei olnud proovinud. Tunnistan, et sünye materjaliga töötamine oli emotsionaalselt raske ja aeganõudev. Lõpetan projekti positiivsete emotsioonidega, kuna meie meeskond oli töökas ja juhendajad väga toetavad. Võtan tulevikuks kaasa väärtusliku kogemuse ja loodan, et kaardirakendus areneb edasi.

William Stein: Projektis osalemine oli mulle suurepärane võimalus ühendada ajaloo huvi ja õpetajatöö praktilised vajadused. Projekti eesmärk luua holokaustipaikade kaardirakendus tundus mulle ühiskondlikult vajalik ning osutus kasulikuks ka minu ametialaselt. Ootasin sujuvat koostööd, väljasõite ja programmeerimisoskuste arendamist, mis kõik said täidetud. Minu roll meeskonnas oli peamiselt seotud ajaloolise sisuga – uurisin materjale, koostasin esitlusi ning olin aktiivne dokumenteerimisväljasõitudel. Grupitöö sujus üldiselt hästi, hoolimata väiksematest viivitustest, mis lahendati alati konstruktiivselt. Projekti jooksul õppisin põhjalikumalt tundma holokaustiga seotud kohti Eestis. Külastused ja dokumenteerimised andsid ainulaadse kogemuse ajaloo ja mälestuste väärtustamise olulisusest. Ajapiirang kolm kuud osutus väljakutseks, kuid grupitöö ja ülesannete jaotamine aitasid olulise osa eesmärkidest saavutada. Töö tulemusi, sealhulgas rakendust, hinnati kõrgelt. Projekt jättis rahulolutunde – tehtud töö oli mahukas, kuid tähenduslik. Kaasa võtan

uued teadmised ja valmisoleku kasutada loodud rakendust oma õpetajatöös. Juhendajate asjatundlikkus ja pühendumus olid inspiratsiooniks, pakkudes tugevat ja motiveerivat töökeskkonda. Üldhinnang projektile ja meeskonnatööle on väga positiivne.

Jane Peters: Osalesin ELU projektis „Eesti holokaustipaikade kaardirakenduse loomine“, mille eesmärk oli kaardistada Eesti holokaustiohvritega seotud mälestuspaigad ja luua digitaalne rakendus nende tutvustamiseks. Projekt keskendus hariduse ja teadlikkuse suurendamisele holokausti ajaloost ning ohvrite mälestuse hoidmisele. Minu roll meeskonnas olid keskendunud teabe sisu loomisele ning erinevate paikade külastamisele nagu Kalevi-Liiva ja Tartu ning Klooga piirkonna mälestuspaikades. Projekt pakkus võimalust töötada interdistsiplinaarses meeskonnas, mis hõlmas tudengeid erinevatest valdkondadest. Projekti käigus arendasin oskusi tundlike teemade käsitlemisel, uurimistöös ja meeskonnatöös. Kuigi projekti teema oli raske ja teabe nappus väljakutseks, õnnestus luua täpne ja hariv sisu, mis rikastas rakendust ja aitas luua kasutajatele mälestust ajaloost. Projekt andis mulle hindamatu kogemuse interdistsiplinaarses keskkonnas töötamisel, aitas süvendada minu ajaloolisi teadmisi ja tõi esile inimõiguste austamise ning ühiskondliku mälu tähtsuse. Olen tänulik, et sain osaleda ning panustada sellesse tähenduslikku ja hariduslikku projekti. Projekti lõpetan rahulolu ja tänutundega, sest see on hea kogemus ja oskus, mis kindlasti rikastas minu teadmisi ja sisemaailma.

Elle Paju: Osalesin ELU projektis „Eesti holokaustipaikade kaardirakenduse loomine“ enesetäiendamise eesmärgil. Projektis osalemine andis mulle võimaluse saada rohkem teadmisi holokausti kohta Eestis ja aidata luua praktilist kaardirakendust. Kaardirakenduse eesmärgiks on hariduse toetamine ja teadlikkuse tõstmine. Minu roll meeskonnas keskendus sisuloomele, eriti Harjumaa, Rakvere ja Kunda piirkonna holokaustipaikade ajaloolise info kogumisele. Uurisin erinevaid materjale ja külastasin mälestuspaiku, jäädvustades neid visuaalselt. Projektis arendasin oma uurimistöö oskusi ja õppisin tundlike teemade käsitlemist. Grupitöö sujus hästi, kuigi ajapuudus ja erinevad kohustused tõid kaasa väljakutseid. Õppisin paremini ajakava planeerima ja tähtsustama kommunikatsiooni. Vaatamata ootamatult tekkinud tervisemuredele, tunnen, et suutsin panustada olulisel määral. Projekt andis hindamatu kogemuse interdistsiplinaarses töös ja süvendas minu arusaama ajalooväärtustamise olulisusest. Olen õppinud, kuidas töötada multidistsiplinaarsete meeskondadega ja viia ellu keerukaid projekte. Seda kogemust saan

rakendada oma tulevastes projektides. Hindan juhendajate tuge ja soovitan kaaluda jätkuprojekti, mis keskendub holokaustipaikadele kogu Baltikumis. Olen tänulik, et sain osaleda selles tähenduslikus ettevõtmises.

Marek Talv: Osalesin Eesti holokaustipaikade kaardirakenduse projektis, kuna tunnen sügavat huvi Eesti lähiajaloo vastu ja soovisin tõsta oma teadlikkust holokausti teemal. Samuti pakkus mulle huvi õppida kaardirakenduste loomise tehnilisi aspekte. Minu ootused – saada uusi teadmisi ja kogemusi – täitusid täielikult. Meeskonnas olin vastutav mallide loomise, paikade kaardistamise ja vahetuvõtte esitluse eest. Meeskonnatöö sujus tänu selgele tööjaotusele ja vastutustundlikkusele. Projekti käigus õppisin kaardirakenduste loomise tehnilist poolt ja süvendasin oma teadmisi Eesti ajaloost. Suurimaks võiduks pean info valminud rakendust, mis on praktiline ja tähenduslik. Tulevikus keskenduksin ajakasutuse veelgi paremale optimeerimisele. Projekti lõpetan rahuloluga meeskonna saavutuste üle. Kursus andis lisaks tehnilistele oskustele ka väärtuslikke kogemusi meeskonnatööst ja projekti juhtimisest. Juhendajatele annan kõrge hinnangu, kuna nende tugi ja kursuse ülesehitus olid selged ning tõhusad.

Anita Rändur: Liitusin projektiga, kuna õppisin Tallinna Juudi Koolis ja olin varasemalt külastanud holokaustiga seotud paiku. Minu soov oli sügavamalt mõista ajaloolisi sündmusi. Uurisin Pärnu linna holokaustipaiku ja osalesin Ida-Virumaa reisirühmal, kus salvestasime kuut olulist kohta, fikseerisime koordinaadid ja tegime fotosid. Projektis osalesid erinevate taustadega inimesed ning tänu rühma juhtide selgele korraldusele ja tihedale suhtlusele sujus koostöö lühikesel ajal. Peamiseks väljakutseks oli ajaplaneerimine, kuid see aitas mul õppida oma aega ja ülesandeid paremini juhtima. Projekt arendas minu teadmisi ajaloo, suhtlemisoskust ning enesekindlust meeskonnatöös. Kuigi perekondlikud asjaolud piirasid mu osalust, olen tänulik saanud kogemuste eest. Loodan, et sarnaseid kaarte luuakse ka teistes riikides, kus on toimunud sarnaseid tragöödiaid. Lõpetan projektiga positiivses meeleolus ja sooviga veelgi parandada oma koostöö- ja ajaplaneerimisoskusi.

Eva-Liisa Puusta: Liitusin projektiga, kuna mind paelub ajalugu ja soovisin õppida rohkem Eesti holokaustist – teemast, mida sageli ei käsitleta. Lisaks tundsin motivatsiooni aidata mälestada holokausti ohvreid kaardirakenduse loomise kaudu, et pakkuda võimalust õppida

ja küllastada tähtsaid mälupaiku. Minu roll algas holokaustipaikade uurimise ja koordinaatide kogumisega, hiljem olin tehnilise meeskonna liige, kus lõin HP5 mudeleid sisuloomekeskkonnas. Gruppides valitses hea koostöö, kuigi ajapuudus eksamiperioodidel tekitas väljakutseid. Kõik liikmed andsid endast parima, eriti meeskonnajuhid. Projekti käigus omandasin põhjalikke teadmisi Eesti holokaustipaikadest ja tehnilisi oskusi, nagu HP5 mallide loomine. Õppisin ajaplaneerimist ja abi küsimise olulisust. Lõpetan projekti rahulolutundega – meeskonnatöö ja edusammud olid innustavad. Soovitan tulevikuprojektidesse kaasata rohkem tehnoloogiateadmistega liikmeid, et saavutada veelgi suuremat mõju.

Ron Luvištšuk: Liitusin Eesti holokausti mälestuspaikade kaardistamise projektiga, sest leian, et need kohad peavad jääma mälestuseks ja õppetunniks. Olen aktiivne juudikogukonna liige, mis andis projektile isikliku tähenduse. Eesti koolides käsitletakse holokausti tihti formaalselt, kuid projekti eesmärk oli aidata ajalooõpetajatel siduda sündmused kohalike paikadega, et noored mõistaksid nende lähiajaloo toimunut. Projekti jooksul püüdsin aktiivselt panustada igasse ülesandesse. Kuigi tiimiliikmete aktiivsus varieerus, valitses sõbralik ja toetav õhkkond, kus kõik raskused lahendati koostöös. Minu suurimaks panuseks oli meediaplaani koostamine, mis oli mulle uus ja väljakutsuv ülesanne, kuid sain sellega edukalt hakkama. Projekti käigus õppisin holokausti kohta sügavamalt, kohtusin inspireerivate inimestega ja arendasin uusi oskusi. Projekt lõpeb positiivsete emotsioonidega, kuid soovitaksin tulevikus lisada ELU projektidele meediaplaani koolituse, et projektid saaksid suuremat tähelepanu ka pärast lõppu.

Alisa Skorobogatova: Liitusin projektiga, kuna soovin aidata säilitada ajaloolist mälu ja mälestada holokausti ohvreid. Minu eesmärk oli tõsta teadlikkust Eesti holokaustiajaloo kohta ning aidata luua kaardirakendus, mis ühendaks ajaloolised sündmused konkreetsete paikadega. Ootas, et projekt pakub võimaluse süveneda sellesse keerukasse teemasse ja teha koostööd meeskonnaga, et luua väärtuslik ressurss tulevastele põlvkondadele. Alustasin info kogumise ja holokaustipaikade küllastamisega Ida-Virumaal. Hiljem töötasin tehnilises meeskonnas, kus minu ülesanne oli HP5 mallide loomine. Meeskonnas valitses hea koostöö, kus ülesanded jagati õiglaselt ja kõik andsid oma panuse. Kuigi projekt oli mahukas ja ajalisel pingeline, suutsime üksteist toetades kõik eesmärgid saavutada. Projekti jooksul

õppisin nii ajaplaneerimist, tehnilisi oskusi kui ka meeskonnatööd. Külastused holokaustipaikadesse olid sügavalt mõtlemapanevad ja aitasid mõista nende ajaloolist tähendust. Projekt oli väärtuslik ja inspireeriv kogemus, mille tulemusena olen omandanud oskused ja teadmised, mida saan edaspidi rakendada. Olen tänulik, et sain sellises olulises ettevõtmises osaleda.

Greete Org: Liitusin projektiga, sest tundsin, et see pakub ainulaadse võimaluse arendada oma teadmisi mind huvitavas valdkonnas. Soovisin luua midagi väärtuslikku, samal ajal õppides ja panustades olulise ajaloolise mälu säilitamisse. Ootas, et projekt pakub väljakutseid, arendab koostööoskusi ja annab võimaluse rakendada teadmisi praktilises kontekstis. Alguses keskendusime holokaustipaikade info kogumisele ja külastustele, hiljem jagunesime tehniliseks ja sisuloome grupiks. Mina osalesin sisuloome grupis, kus kirjutasin sisutekste ja kogusin holokaustipaikade kohta materjali. Meie grupijuht aitas ajakava koostamisel ning motiveeris meeskonda. Tänu positiivsele grupidünaamikale ja ühisele eesmärgile toimus koostöö sujuvalt. Projekti käigus õppisin palju Eesti holokaustiajaloo kohta ning arendasin ajaplaneerimise ja meeskonnatöö oskusi. Eriti tähtis oli mõista, kuidas usaldus ja selge suhtlus toetavad meeskonna toimimist. Lõpetan projekti tänutundega, viies endaga kaasa uued oskused, teadmised ja väärtuslikud kogemused. ELU kursuse juhendajatele soovitaksin lisada rohkem tööriistu ajaplaneerimise ja ülesannete jagamise jaoks, et projektid kulgeksid veelgi sujuvamalt.

PROJEKTIS KASUTATUD ALLIKAD

Birn, Ruth Bettina; Hiio, Toomas; Kand, Mart; Luisk, Ülle; Mattson, Christer; Maripuu, Meelis; Oja, Mare; Oja, Ragne; Riigor, Indrek & Seiman, Elle 2007. Holokaust: Õppematerjal – allikad, õppeülesanded, mälestused, teabetekstid. Eesti Ajalooõpetajate Selts. <https://www.humanrightsestonia.ee/wp/wp-content/uploads/2013/05/holokaust-30.12.pdf>

Der SS Lagerarzt Bodman KL Waiwara an das SS Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt. Eesti Ajaloomuuseum, D 152-2-40.

Gurin-Loov, Eugenia 1944. Suur häving. Eesti juutide katastroof 1941. Tallinn: Eesti Juudi Kogukond.

Hukatud juudid saavad mälestusmärgid. – Delfi, 21 juuli 2005. <https://www.delfi.ee/artikkel/10809044/hukatud-juudid-saavad-malestusmargid>

Maripuu, Meelis 2001. Eesti juutide holokaust ja eestlased. – Vikerkaar, nr 8, lk 135–146.

Maripuu, Meelis 2006. The Execution of Estonian Jews in the Local Detention Institutions in 1941–1942. – Estonia 1940–1945: Reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity. Toim. Toomas, Hiio, Meelis Maripuu, Indrek Paavle. Tallinn: Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus, lk 651–662.

Maripuu, Meelis 2006. Annihilation of Czech and German Jews in Estonia in 1942–1943. – Estonia 1940–1945: Reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity. Toim. Toomas, Hiio, Meelis Maripuu, Indrek Paavle. Tallinn: Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus, lk 705–716.

Maripuu, Meelis 2006. French Jews at the Tallinn AEL. – Estonia 1940–1945: Reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity. Toim. Toomas, Hiio, Meelis Maripuu, Indrek Paavle. Tallinn: Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus, lk 717–718.

Romanovitš, Gerli 2013. Veteranid nõuavad nõukogudeaegse mälestusmärgi taastamist. Põhjarannik, nr 81, 27. aprill. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=pohjarannik20130427.1.8&e=-----et-25--1--txt-txIN%7ctxTI%7ctxAU%7ctxTA----->

Rudi, Hanneli 2009. Ida-Virumaal olnud koonduslaager saab USA toel mälestustähise. Postimees, 7. august. <https://www.postimees.ee/150386/ida-virumaal-olnud-koonduslaager-saab-usa-toel-malestustahise>

Sommer-Kalda, Sirle 2004. Viis koonduslaagrite paika saavad topelt mälestuskivid. Postimees, 18. september. <https://www.postimees.ee/1434619/viis-koonduslaagrite-paika-saavad-topelt-malestuskivid>

Västriku, Riho 1999. Tartu koonduslaager. – Ajalooline Ajakiri, nr 3/4 (106/107), lk 71–80.

Västriku, Riho 2001. Klooga koonduslaager: Vaivara süsteemi koletu lõpp. – Vikerkaar, nr 8, lk 147–155.

Västriku, Riho 2006. Tartu Concentration Camp in 1941–1944. – Estonia 1940–1945: Reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity. Toim. Toomas, Hiio, Meelis Maripuu, Indrek Paavle. Tallinn: Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus, lk 689–704.

Västriku, Riho; Maripuu, Meelis 2006. Vaivara Concentration Camp. – Estonia 1940–1945: Reports of the Estonian International Commission for the Investigation of Crimes Against Humanity. Toim. Toomas, Hiio, Meelis Maripuu, Indrek Paavle. Tallinn: Inimsusevastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus, lk 719–738.

Weiss-Wendt, Anton 2009. Murder Without Hatred: Estonians and the Holocaust. Syracuse, New York: Syracuse University Press.